

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่กลับมารักษาซ้ำ
ในโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์

ชาญชัย ธรรมงาม

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตุลาคม 2553

600250936

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่กลับมารักษาซ้ำ
ในโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์

ชาญชัย ธรรมงาม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตุลาคม 2553

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่กลับมารักษาซ้ำ
ในโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์

ชาญชัย ธรรมงาม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ

.....

อาจารย์ ดร. ھرรษา

เศรษฐบุปผา

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทราภรณ์ ทุ้งปันคำ

.....กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทราภรณ์ ทุ้งปันคำ

.....กรรมการ

นางพัชรี

คำธิดา

20 ตุลาคม 2553

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรภรณ์ พุ่มปันคำ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็น และแนวทางที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการค้นคว้าแบบอิสระในทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจ เอาใจใส่ดูแลด้วยความห่วงใยแก่ผู้ศึกษาตลอดมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณกรมสุขภาพจิต ที่ให้โอกาสและสนับสนุนทุนการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ในการศึกษา ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระและ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนปรุง ที่ช่วยอนุเคราะห์ในการมาช่วยปฏิบัติราชการและที่พักตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ทุกท่านที่มีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทำให้การค้นคว้าแบบอิสระสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทั้งรับบริการ ทั้งญาติหรือผู้ดูแลของผู้รับบริการ ผู้นำชุมชนที่มีผู้รับบริการอาศัยอยู่ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในการดูแลผู้ป่วยที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ น้องๆ เพื่อนร่วมงาน ที่ให้ความเข้าใจ และสนับสนุนช่วยเหลือ ประคับประคองให้กำลังใจ ด้วยความห่วงใย รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชทุกท่านที่ช่วยเหลือให้ความรักและเอื้ออาทร ตลอดระยะเวลาการศึกษาจนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

ชาญชัย ธรรมงาม

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่กลับมา
รักษาซ้ำในโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์

ผู้เขียน

นายชาญชัย ธรรมงาม

ปริญญา

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร. กัทราภรณ์ ท่งปันคำ

บทคัดย่อ

246340

โรคจิตเภทเป็นโรคเรื้อรังทำให้ผู้ป่วยกลับมารักษาซ้ำ การป้องกันไม่ให้เกิดกลับมารักษาซ้ำ จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับการดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่กลับมารักษาซ้ำ กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วยผู้ป่วยโรคจิตเภทจำนวน 10 รายที่กลับมารักษาซ้ำที่โรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ จังหวัดเลย ผู้ดูแลจำนวน 10 ราย ผู้นำชุมชนจำนวน 10 ราย และบุคลากรทีมสหวิชาชีพ จำนวน 9 ราย รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบประเมินสภาพจิต 2) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และ 3) แนวสัมภาษณ์ รายบุคคลและรายกลุ่มที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองในเรื่องกิจวัตรประจำวันได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการ รับประทานยาจิตเวช รับรู้อาการเจ็บป่วยของตนเองจากสมาชิกในครอบครัว และสามารถประกอบ อาชีพได้
- 2) ผู้ดูแลได้ให้ความช่วยเหลือเรื่องการจัดหาอาหาร การจัดหาให้ผู้ป่วย เฝ้าระวังการใช้ สารเสพติด ประคับประคองจิตใจ และ ให้ข้อมูลแก่ผู้อื่นในครอบครัวเรื่องการดูแล

3) ผู้นำชุมชนได้มอบหมายงานให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขในการดูแลผู้ป่วย พาผู้ป่วยไปตรวจตามนัด เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน จัดที่อยู่อาศัยให้ผู้ป่วย และสนับสนุนค่าใช้จ่ายแก่ผู้ป่วยในการมาตรวจตามนัด

4) บุคลากรทีมสุขภาพได้จัดทำแนวปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อน และติดตามส่งต่อผู้ป่วยให้ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง

5) กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะแนวทางในการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่กลับมารักษาซ้ำ ดังนี้ การให้ความรู้เรื่องโรคและการรักษา สำหรับผู้ป่วย ผู้ดูแล และผู้นำชุมชน และการให้ข้อมูลเรื่องการสังเกตอาการทางจิตและการสื่อสารระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแล นอกจากนี้ บุคลากรทางสุขภาพ เสนอให้จัดโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยที่ซับซ้อน และสร้างระบบการดูแลผู้ป่วยหลังจำหน่าย

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนในการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท เพื่อป้องกันการกลับมารักษาซ้ำของผู้ป่วยโรคจิตเภทในโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ต่อไป

Independent Study Title	Situational Analysis of Caring for Readmitted Patients with Schizophrenia, Loei Rajanagarindra Psychiatric Hospital
Author	Mr. Chanchai Thumngam.
Degree	Master of Nursing Science (Mental Health and Psychiatric Nursing)
Independent Study Advisor	Associate Professor Dr. Patraporn Tungpunkom

ABSTRACT

246340

Schizophrenia is a chronic mental illness which can result in re-admission of patients. Therefore, relapse prevention is a vital objective in caring of this patient group. This study aimed to analyze the situation of caring for patients with schizophrenia who were readmitted at Loei Rajanagarindra Psychiatric hospital. The samples were purposively selected and composed of 10 schizophrenic patient, 10 caregivers of those patients, 10 community leaders, and 9 multidisciplinary team. Data were collected from June to August 2010. The instruments consisted of: 1) The Mental Status Questionnaire (MSQ), 2) a personal information questionnaire, and 3) an interview guideline for individual and group developed by the researcher based on a literature review. Data were analyzed by using descriptive statistics and content analysis.

The results of the study revealed that:

1) Patients could perform self-care of daily living by themselves, had a positive attitude towards taking psychiatric medication, were informed by family members regarding their illness and were able to work.

2) Caregivers prepared meals and gave psychiatric medication to patients, monitored for substance use, gave psychological support and provided care information to other family members.

3) Community leaders assigned health care volunteers to take care of patients, took patients for follow-up visits, gave patients the opportunity to participate in community activities, arranged accommodation, and provided money for follow-up visits.

4) Health personnel developed the care guidelines for complicated patients and referred for continuing care.

5) The possible ways to care for readmitted schizophrenic patients recommended by the sample included giving patients, families, and community leaders information about schizophrenia and its treatment; and providing information regarding symptoms observation and effective communication between patients and families. Additionally, the health personnel suggested developing the program of care for patients with complicated problems and after-care system.

The results from this study could be applied to develop the relapse prevention for patients with schizophrenia who are readmitted at Loei Rajanagarindra Psychiatric hospital.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
คำถามการศึกษา	9
ขอบเขตการศึกษา	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความรู้เรื่องโรคจิตเภทและการดูแล	12
การกลับมารักษาซ้ำของผู้ป่วยโรคจิตเภท	21
สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่กลับมารักษาซ้ำ	
ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ จังหวัดเลย	28
การวิเคราะห์สถานการณ์	29
กรอบแนวคิดในการศึกษา	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	40
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
การอภิปรายผล	70
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	75
ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลการศึกษาไปใช้	77
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	78
เอกสารอ้างอิง	79
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย	86
ภาคผนวก ข เอกสารพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	87
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	99
ภาคผนวก ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	106
ประวัติผู้เขียน	107

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนของผู้ป่วยโรคจิตเภท จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส	45
2	จำนวนของผู้ป่วยโรคจิตเภท จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว	46
3	จำนวนของผู้ป่วยโรคจิตเภทจำแนกตาม การอาศัยปัจจุบันของผู้ป่วยโรคจิตเภท และ ผู้ที่ดูแลในปัจจุบัน และระยะเวลาในการป่วยโรคจิตเภท	47
4	จำนวนของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส	48
5	จำนวนของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และรายได้หลักของครอบครัว	49
6	จำนวนของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว ความเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยโรคจิตเภทและระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท	50
7	จำนวนผู้นำชุมชน จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาที่รู้จักกับครอบครัว ผู้ป่วยโรคจิตเภทในชุมชน	51
8	จำนวนของบุคลากรทางสุขภาพ จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้ดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท	52